

Jazyková bariéra

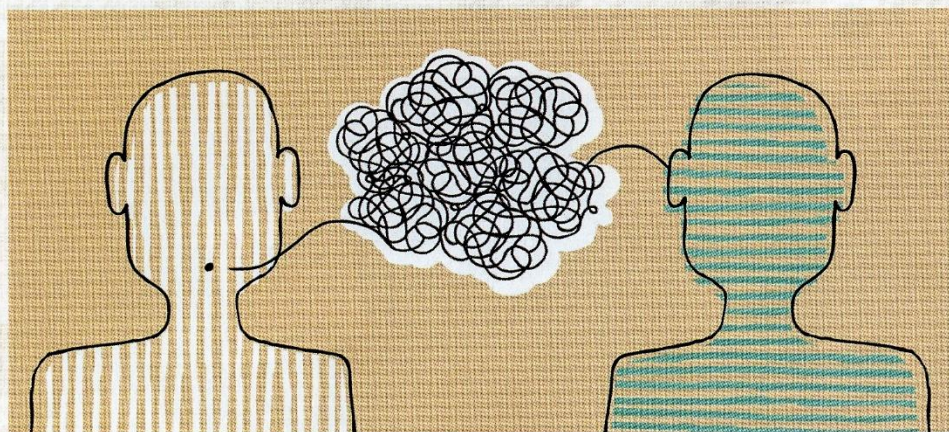
Každý jsme jiný. Všichni jsme stejní. To je protimluva, že jo? Tato dvě sousloví se často používají: „Každý jsme jiný“, především psychologové a „Všichni jsme stejní“, antirasisté. Obojí je v pořádku. Já ale chci hovořit o problému vážnějším. O mluvě. Čeština je nádherný jazyk a jelikož mě osud vrhnul do středu Evropy do Československé socialistické republiky, jsem přísně věrný jazyku českému, a tedy domovině. Řeknu to jinak: Na jazyky jsem blbej.

Óma

Takhle jsme říkali prababičce. O prázdninách jsme já a sestřenice Hanička byli odloženi k babičce do Černous. V domě tehdy žila výhradně německy hovořící prababička „Óma“, dědeček Rudolf český a babička Helenka německá. Prostě český Rudík se zamiloval do německé Helenky a udělali si dvě děti. Helenku a Klause. To je můj tatínek. A tento se posléze taky zamiloval do české Květy a vznikl HyPulík. Helenka se zamilovala do slovenského Vojty a vznikla

sestřenka Hanička a později bratranec Martin. Jasný? Kdyby ne, tak tento odstavec vymažte z paměti a v časopise začerněte. Ono to totiž tak důležité pro dnešní vyprávění není.

V tom domě vyrůstal tedy můj tatínek, a ten německy umí bravurně. Dokonce svého času vlastnil počítač, který měl vše v němčině. Když mě tehdy pozval ku opravě nějakého zádrhelu, stal se mým překladatelem. Oprava počítače trvala na místo tří minut tři hodiny. Ale povedlo se. Dnes už má táta konečně rozum. A tak se rady a opravy zkrátily na minimum.

Sestřenka Hanička v dětském věku uměla německy vlastně hned. Postupem času s Ómou mluvila plynne a já jen záviděl. Jó, asi jsem pár slov tenkrát pochytil, ale když Óma umřela, zapomněl jsem vše. Byl jsem tehdy malý kluk. Zatím, co se Hanička domluví, já si pamatuji jen dvě fráze: „Guten tág“, což odhaduji na „dobrý den“ a „Šajze“, ale to nevím, co přesně znamená, ale něco, že je to špatně.

Jako malý kluk jsem měl výbornou překladatelku: Haničku. Já a Óma jsme se tedy díky sestřence domluvili.

Hanička

Osud Haničku sestřenku dovedl na vysokou školu. Nezlobte se, musím to napsat. Je to smutné. Hanička vystudovala „peďák“, tedy – stala se z ní soudružka učitelka. Zatímco se od Ómy naučila výborně německy, aprobaci, tedy specializaci, složila z ruštiny a dějepisu. Složila zkoušky těsně před sametovou revolucí. Rázem z ní byla paní učitelka.

Stala se nešťastnou. Ruština byla pasé a dějepis se měnil. Je

to absurdní, ale měnil. Dodělala si aprobaci ze zeměpisu a se strachem čekala, jak se budou hýbat hranice. Učí dodnes, a při konzultaci informací k tomuto textu mi sdělila, že už chce do důchodu, aby měla od těch holomků už pokoj.

Prapodičná němčina

Ale staly se i výjimky v mé lingvistické neohrabanosti. Bylo to tak: V konkurenční kapele si baskytarista zlomil nohu, a byl tedy cestování a hraní neschopen. Kytarista mě oslovil, jestli bych nejel na záskok. Že on vezme basu a já kytaru. Noty jsem v té době ještě uměl číst z listu, a navíc repertoár byl u všech zábavových kapel přibližně stejný. Vyjeli jsme v pátek do východního Německa a bylo v plánu zahrát na výročí nějaké fabriky páteční a sobotní tancovačku a v neděli odpoledne krátký koncertík pro důchodce – bývalé zaměstnance. Tam se hrála pouze blastmusic. Tedy dechovka.

Situace mého záskoku stála jen na tom, že budu hrát moderní písně a v blastmusic bude hrát odrážku (doprovod) klávesista. Takže jsem měl

spoustu času a trávil jsem jej na baru. Přisedl si Němec a očividně si chtěl povídat. Řekl něco jako „ahoj“ a já použil své „Guten tág“, což byla chyba. Domníval se tak, že umím jeho řeč a vychrlil na mě sprchu nesrozumitelných slov, doufaje, že si pokláboší. Se zoufalým pohledem jsem si vzpomněl na třetí slovo:

„Nefrštejn“, a dodal jsem „Já čechiš, nefrštejn dojče. „Áááá, Čechy, ty gavaríš po rusky?“ „Nimnožko, ja plochyj student.“ Tvářil jsem se zkroušeně. Jenže ten člověk mě postupně zatáhl do nepředstavitelné debaty. Číslovky se například vyjadřovaly prsty. On uměl několik slov slovensky (nebo nějak tak to znělo) a česky. Já trochu rusky, a to svoje šajze a i pár anglických slovíček jsem použil. Hlavním komunikačním kanálem však byly ruce, nohy a gestikulace.

Občas jsem skočil na pódium, odehrál pár písniček a vrátil se k boдрému chlapíkovi na bar. Probrali jsme Husáka, mé nákupy s babičkou v Německu, že tam mají dobré kuchyňské potřeby, ženský. On už byl ženatý, já jen pokustónoval s Renatkou. No prostě celý páteční večer já v hovoru s Němcem. Dodnes to nechápu, ale stalo se. Zázrak.

Ještě se malinko vrátím k té Renatce, co jsem ji tehdy miloval. Upozorňuji, že mi bylo sedmnáct. Renatka bydlela v Habartících, což býval hraniční přechod česko-polský, ale po pár kilometrech se dostanete do Německa. Měl jsem v plánu při návratu nechat se vyhodit z

Roburu právě v těch Habartících a navštívit svou milou. Jenže se to trochu zkomplikovalo.

Majitel fabriky nám při odjezdu daroval krom honoráře, který byl velmi zajímavý, i basu kořalek. Pro každého jednu a tři na cestu. Nějaká německá vodka. Ale darovanému chlastu na chuť nekoukej. V Habartících z Roburu vypadl nejdřív kufřík s kabelama, pak já a na mě dopadla kytara. Odpotácel jsem se k bydlíšti milované Renatky, a dál už nic nevím.

Prapodiwná angličtina

Teď se pohybujeme už v devadesátých letech, kdy jsem pracoval v rozhlasové stanici, jako zvukař a technik (opravář elektroniky, ale ani výměny

záchodových prkýnek mne neminuly). Děkuji Rádiu Contact Liberec za roky příjemné práce. Dnes už ta stanice nefunguje. Už nemám spojení na šéfy, ale odhaduji, že se ponořili v důchod a frekvenci poskytli radiu Blaník, která na Liberecku vysílá. Ale to nic, to byla jen trocha nostalgie. Zdravím pana Požického a jeho manželku.

Podstatou věci je, že ze začátku tato rozhlasová stanice přebírala vysílání anglické BBC. Asi hodinu denně ve večerních hodinách? Nevím již, nepamatuji si. Jednoho dne smlouva skončila. V paměti mi ale utkvěla vzpomínka na den, kdy si delegace přijela pro instalovaný aparát BBC. Pan ředitel mě informoval, ať jej připravím k odevzdání.

Ozval se telefon a volal pan ředitel, že jdou nahoru pro tu krabici BBC. „Ano, pane Požický, mám to připraveno. Do studia vlezli tři: šéf řekl „Dobrý den, Hynku“, chlápek prohlásil nesrozumitelné jméno a „Helou“ a pak třetí a ten se nepředstavil, jen řekl: „Jsem překladatel.“

Je nutno předestřít: Anglicky neumím, ale vzhledem ke zkoumání anglických návodů k technickým zařízením člověk pochytí leccos. To máte Volume, Rekord, Plej, Mixing, Písí (počítač)...

Nebudete mi věřit, dobrých deset minut jsem panu BBC popisoval naši práci a systém v rádiu. Občas na mě vychrčel nějaké novoty, ale dle mého zvýšeného obočí pochopil, že to má zkusit jinak. A zase:

Ruce, nohy, kusé znalosti jazyka anglického. Teď nasimuluji část debaty, tak jak se stala:

Angličan: nějaké bláboly a pak slovo work a otazník jsem vytušil. Zbystřil jsem a jal se odpovědi: „Mí (ukázal jsem na sebe) v studio majkrofon to mixboard in multitejp magnetofon (ukazují na osmistopý magnetofon) mixing to písí in aj music. Mix pak uplaudujeme do on air studio. Spíkr pak on air pro lidi... for pípl (opravil jsem se).

Ten člověk byl velmi chápavý. Překladatel stál s vyděšeným výrazem na tváři. Vedle něj šéf s jednou brejlí níže a druhou výše. Taký vyděšen. Odevzdávám krabici s aparátem. Ozvalo se ‚Ahoj‘ od šéfa. Ozvalo se ‚Helou‘ od cizince a taky nesmělé ‚Na shledanou‘ od překladatele. Ale nemyslel to, myslím, vážně. Už jsme se nikdy nepotkali, a je asi rád.

O deset minut později za mnou přišel šéf: „Já jsem, Hynku, nevěděl, že umíte anglicky.“ „Já taky ne,“ odvětil jsem.

Jazykové výjimky

I přes mou jazykovou negramotnost jsem dospěl k jakýmsi dovednostem. V adolescentním věku jsem kamarádil s Mírou Holcem, šťastným držitelem počítače Sinclair Spectrum. Ten byl vybaven programovacím jazykem Basic. Často jsem ke kamarádovi chodil a hltal programové řádky a později, když mi tatínek s maminkou zakoupili Sinclair

ZX 81, programoval jsem jako o život. Ten můj sice byl jen černobílý, ale darovanému počítači na monitor neplivej.

V televizi právě uváděl moderátor Jan Rosák snad první soutěž na bázi počítače v Československu: Videostop. Jako svůj první programátorský projekt jsem si tento pořad chtěl přemístit domů. Vedle sebe na obrazovce vězí tři házecí kostky a mění se v určitém rytmu čísla. Ten, kdo včas řekne „STOP“ může vyhrát třeba rádio. Postupně jsem zdolal různá příkoří a program napsal. Jenže milý ZX 81 byl tak pomalý, že se z něj podařilo vymáčkout asi třísekundový interval, a to by se trefil i člověk spící.

V tu dobu jsem se začal zabývat tedy jazykem Assambler. Je mnohonásobně rychlejší, avšak složitější, a tak jsem se jal bádát. Videostop jsem po dlouhém studiu napsal a bylo to tak rychlé, že jsem to musel za pomoci čekacích smyček zpomalovat a zpomalovat. Došel jsem do cíle a Videostop mě už nezajímal. Prostě hotovo a už to nepotřebuji. Assambler jsem ale neopustil.

S nástupem osobních počítačů (říká se tomu „písí“) jsem si řekl, že končím s programovacími jazyky. Že na to už nemám. Ale stala se situace, to už jsem pracoval v tom rádiu RCL, že mě jeden moderátor oslovil, že chce podnikat. Šli jsme večer do hospody, že to probereme. Vypadlo z něj, že potřebuje napsat program a jestli to umím. Zhruba v

pět ráno jsem mu ve značně podroušeném stavu oznámil: „Jásnýýý, vole, dodej mi nějááákej programovací soft ááá je to.“ A hrdě jsem do sebe loulpl panáka.

Po probuzení jsem třímal hlavu v dlaních a doufal, že se nic nestane. Byla to sobota dopoledne. Po obědě telefon. „Jsi doma?“ volá Karlík. „Vezu ti ten soft a koupil jsem i knížku.“ Teď už to nebudu protahovat. Přivezl tlustospis a cédéčko s názvem Delphi 5. Chtěl jsem se zabít za tu troufalost, ale měl jsem dvě malé holčičky a jejich maminku v našem bytě. Tak jsem se s naježenými chlupy po celém těle pustil do učiva. Naučil jsem se tedy jazyk Pascal v programovacím prostředí Delphi.

Toto ale byla jen vsuvka. Těmito jazyky se s běžnými obyvateli na celém světě nedomluvíte. Takže je to na prd.

Moji milí čtenáři, byl jsem upozorněn, že mé psaní je tak rozsáhlé, že bych zaplnil tolik místa v časopise, že by se muselo vymazat něco jiného. To si nepřejete. Ani já a tak příště pokračování, kdy se stanu skvoštným linguistou.

Tak hezké dny s novými jazyky, třeba čerstvě upečenými v troubě a posléze na talíře servírovanými. Příště se dozvíte více!

Váš HyPulík

